
ANTIKVARIAT MATS REHNSTRÖM

NYHETSBRV 293 ÄLDRE VARIA 19 OKTOBER 2016

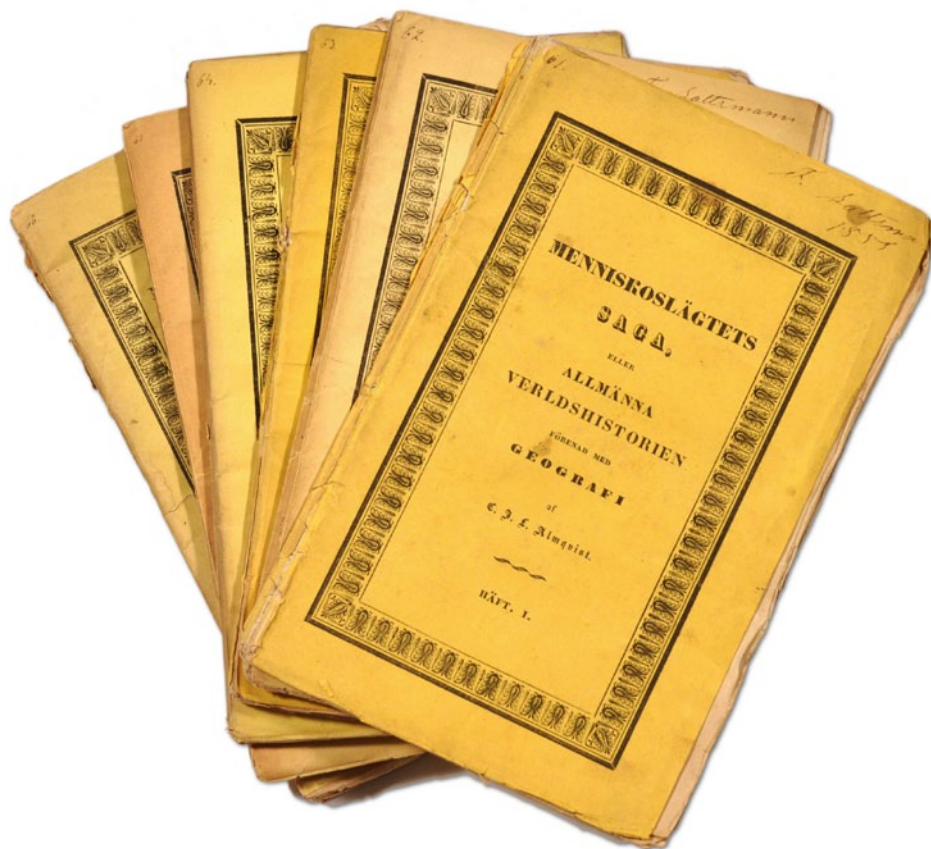
Jakobsgatan 27 nb | Box 16394 | 103 27 Stockholm | tel 08-411 92 24 | fax 08-411 94 61
e-post: info@rehnstroem.se | www.matsrehnstroem.se

ÖPPET TORSDAGAR 15.00–18.30

Efter några veckors uppehåll kommer detta nyhetsbrev som innehåller 25 äldre men nykatalogiserade böcker. Det inleds med Almquists *Menniskoslägtets saga* i ett häftat exemplar och slutar med Vultejus likpredikan över Carl Gustaf Wrangel, vilken inkluderar personalier, verser och musik. Däremellan återfinns en rad arbeten om sjöväsen, några 1600-talstryck, ett antal vittra skrifter och en svensk Voltaireöversättning från 1786.

Med vänliga hälsningar!

MATS REHNSTRÖM

1. ALMQUIST, C. J. L. **Menniskoslägtets saga**, eller allmänna werldshistorien förenad med geografi. Första delen det stora Asien, eller det inre och egentliga österlandet, i äldre och nyare tider. Sthlm, Hörbergiska boktryckeriet, 1839-41. 8:o. (4),484,(2),485-610,(2) s. Sex oskurna häften i gula tryckta omslag. Bakre omslaget till andra häftet saknas. Första häftet med lite fläckigt omslag och sprucken rygg samt del av gammal auktionsetikett på främre omslagets insida. Tredje och sjätte häftet med lite skadade ryggar. Delvis bruntonade och något lagerfläckiga samt med fuktränder i marginalerna. F. Saltzmanns namnteckning daterad 1858 på främre omslagen. ★4000

Almquistiana 355. Allt som utkom. Utgiven på S. I. Laserons förlag. Föreliggande exemplar med bladet "Till allmänheten" mellan s. 484 och 485, där Almquist ursäktar sig för arbetets långsamma framåtskridande: "Allmänheten känner, att, hvad särskildt förf. här vidkommer, så har han ifrån detta försöks början och under dess fortgång sällan åtnjutit den ro, som gynnar en skriftställare" – Almquist syftar väl här på debatten som följde på utgivandet av "Det går an". Verket "är ett slags geopolitisk historia över de asiatiska folken" enligt "Svenskt biografiskt lexikon".

2. [Armfelt] **Estratto degli atti principali che mettono in chiaro** la causa di delitto di stato pendente nel parlamento di Svezia riguardo alla conspirazione tramata contro il presente governo del regno premessavi una relazione di detta causa in coerenza degli atti medesimi il tutto pubblicato d'ordine del cancelliere di giustizia di s.m. Traduzione. U.o., (1794?). 4:o. 192 s. Häftad i samtida ngt fläckigt gråpappersomslag, vars rygg är defekt. Inlagan med enstaka fläckar. Ett minimalt hål på s. 27 och marginalreva på s. 101. De sista sidorna med ett par något större brunfläckar. ★4000

Setterwall Svensk historisk bibliografi 3352, noten. Bring Rättegångshandlingar 758:22. Tycks i huvudsak vara en översättning ur "Kongl. maj:ts och rikets Swea hof-rätts protocoller uti undersökningsmålet, angående förrädiska stämplingar" (1794) och "Utdrag af de hufwudsakeligaste handlingar, som lemna uplysning om det hos kongl. maj:ts och rikets höglof. Swea hof-rätt anhängige hög-mål, rörande åtskillige personers förehafde stäm-

plingar emot rikets antagne och beswurne regering och styrelse" (1794). Arbetet avtrycker utdrag ur de viktigaste akterna i utredningen och processen kring den ArmfELTSka konspirationen där Gustaf Mauritz Armfelt anklagades för att konspirera mot Sverige och Reuterholm. På s. 37-192 avtrycks nittiofem dokument, mest i form av översatta brev. Bland brevens mottagare och avsändare märks Armfelt, Rudenschöld, Ehrenström och Aminoff. Namn som nämns flera gånger i breven är grevarna Gyldenstolpe och Stackelberg. På s. 109-27 lämnas en längre redogörelse, "Al regio parlamento di Svezia", daterad den 19 mars 1794 och undertecknad av A. Ehrenström.

3. BILLE, M. von. **Tankar om och i navigationen.** Med 2 plancher. Öfversättning. Sthlm, C. Deleen, 1840. 8:o. (6), 130 s. & 2 utvikbara litograferade tabeller. Samtida hfrbd med guldornerad rygg, mörkbrunt infärgat titelfält och grönstänkta snitt. Ryggen med nagg och mindre spricka upptill vid bakre ytterfalsen. Inlagan ngt lagerfläckig. *1500

Författaren var enligt titelbladet "contre-amiral, preussisk navigations-skolæ-direktör", han var dock född i Danmark.

4. (DALMAN, J. F.) **Utkast til et sjö-lexicon,** hwarutinnan de ord som egenteligen brukas wid ammiralitetet och til sjöss korteligen blifwa förklarade. Örebro, J. Lindh, 1765. 4:o. (4), 60 s. Ganska hårt nött nära samtida hfrbd med sparsamt guldornerad rygg, titeletikett av glättad papp och rödstänkta snitt. Ryggen defekt upptill och den bakre falsen med några minimala maskhål. Pärmpappret delvis bortnött. En samtida bläcknumrering överst på titelsidan. Inlagan något lagerfläckig och med några smärre bläckstänk. Gamla fukt- och svaga mögelfläckar mot slutet. Med gamla stplr: "F. K." och "F Kock", vilka korsats över. Med C. J. C. [?] Hjelms och Rudolf Nissens namnteckningar, den senare daterad 1876., samt Stefan Anderssons exlibris. *2500

Johan Fredrik Dalman (1726-1809) var major vid amiralitetet och ledamot av Vetenskapsakademien. Carlander är osäker vad gäller ägarstämplarna och skriver: "Å böcker, sålda å bokauktion i Göteborg i medlet af 1850-talet, förekomma i svartstämpel, antagligen från samma århundrades början, initialerna F. K. jemte namnet F. Kock inskrifvet. Man kan naturligtvis ej gissa på prosten Frans Kock i Hjernarp, Lunds stift (1828-1901). Denne sålde väl ej några böcker på 1850-talet. Förr då på handlanden Fredrik Kock i Uddevalla, omtalad af Gjörwell i Allmänna tidningar 1772, n:r 279".

5. DENT, A. **En san omwendelses öfning,** eller wäg, hwar uppå en gudelskande menniskia til gudz behag, i sin lefwernes-tid, wandra skal. Beskrifwen af Arthur Dent, och efter mongens åstundan och begiäran af tyska, på svenska språket öfwersatt, nu med 100de bifogada christendoms-reglor, i gudz hel. ord grundada, gud- och bot-elskandom til en merckelig uplysning förökt. Skara, H. A. Moeller, 1739. 12:o. 144 s. Titelsidan tryckt i rött och svart. Senare enkelt hfrbd med blank rygg. Ryggskinnets tvärgående reva och helt loss i främre falsen nederst. Något solkigt och med flera fuktränder. Hårt skuren i övre marginalen, på några ställen snuddande sidrubrikerna. Titelbladet solkigt. Tråkiga skurar av bläckfläckar i yttre marginalen på titelbladet och andra bladet. Sista bladet har ett maskhål med liten textförlust. *2500

Avslutas med en psalm. Översatt av den pietistiskt intresserade Hans Andreae Gädde (1670-1725). Arthur Dents original heter "A sermon on Luke XIII, 5" och utkom 1582. Första upplagan av denna översättning trycktes i Göteborg 1702. Detta är den sjunde. Den sista upplagan utgavs 1826. På titelbladets baksida finns en tryckt dedikation till "alla i syndennes mörcker famlande/ af satan förblindada/ af kiöttet och werlden förförda, i syndennes sömn säkert sofwande/ på then breda fördömsens wäg wandrande syndare". Bengt Hellekant skriver om denna skrift att "Genom sitt krav på omvändelse och sin betoning av ett rätt liv hörde den till den litteratur, som i vårt land förberedde och banade väg för pietismen".

6. FLEISCHER, E. Åkerbruks cateches, eller handbok och underwising uti landt-hushållningen; författad på danska språket. [...] Efter kongl. Wetenskaps academiens anmodan, på svenska öfwersatt med förbättringar af Peter Wäsström. Sthlm, Kongl. tryckeriet, 1783. 8:o. (12), 137 s. Häftad i samtida gråpappomslag och med rödstänkta snitt. Omslaget lite smutsfläckigt och nött, det bakre med en skrapskada. Ett par minimala naggar i yttre marginalen fram till s. 20. Några små smutsfläckar i yttersta marginalen på s. 38-52. Med de pryddigt skrivna samtida initialerna "W. B.". Bra ex. ★650

Hebbe Den svenska lantbrukslitteraturen 577. Uppställd med frågor och svar likt Luthers katekes. Den första frågan är "Hwad utwäg skal en bonde taga, til at få sit tilstånd förbättradt; så at han derefter må niuta en tilräckelig utkomst och lefwa mera sält?" Svaret blir att han inte ska binda sig vid förfädernas bruk och seder utan i stället inhämta grundlig kunskap om lantbruket. Översättaren Peter eller Pehr Wäsström (1711-92) var kamrerare på det De Geerska brukskontoret och invaldes som ledamot i Vetenskapsakademien 1773. Esaias Fleischer (1732-1804) var danskt konferensråd och flitig författare av lantbrukslitteratur. Hans "Trä-gårdsbok" utkom i flera svenska upplagor från 1795 och framåt och han invaldes i Vetenskapsakademien som utländsk ledamot 1779. Han hade skickat akademien manuskriptet till sin katekes redan 1776, vilket var före den utgavs på danska 1781. När den svenska översättningen väl kom valde Vetenskapsakademien att dela ut 300 friexemplar i landsorten och en finsk översättning publicerades i de av akademien utgivna almanackorna till Åbo horisont.

7. FRÖBERG, J. P. Utkast till läran om grunderna för tidmätningen och tidsräkningen. Västerås, T. R. Björkbom, 1822. 8:o. 114,(2) s. & 1 utvikbar grav. plansch. Häftad i samtida gråpappomslag som är ganska brunfläckigt på ryggen och i marginalerna. Inlagan oskuren och till stora delar ouppskuren samt med en del lagerfläckar. Bra ex. ★650

Johan Petter Fröberg (1782-1826) skrev mest minnestal och läroböcker i fysik. "Tid är ett oafbrutet fortgående".

8. Handbook/ ther uthi är författadt/ huruledes gudztiensten medh christelige ceremonier och kyrkioseder/ uthi våra swenska församlingar skal blifwa hållin och förhandladt. Förbättrat och förmeradt i Stockholm/ anno 1599 och åter öfwerseedt/ anno 1608. Sthlm, I. Meurer, 1671. 4:o. (12), 160 s. Med tryckta noter i texten. Titelsidan med typografiskt ramverk och I. Meurers boktryckarmärke. Nött samtida skinnbd med upphöjda bind. Pärmarna med dubbla linjerade ramverk. Bandet har sannolikt varit lackat och har numera en torr och flammig yta. Försättsbladet utrivet. En pappersförlust i nedre marginalen på s. 23 med minimala textförluster. En krossad fluga i inre marginalen på s. 29 och sista

sidan har även diverse torkade insekter. Några revor i häftningen och s. 63-64 nästan loss. Reva i yttermarginalen på s. 141 och maskhål i yttermarginalen från s. 157 till slutet. ★3500

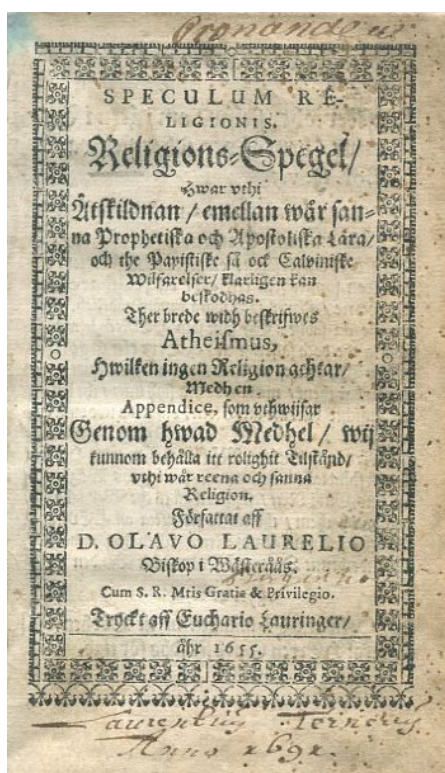
Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 357. Davidsson Svenskt musiktryck före år 1750 53. Musiknoter på s. 43-55 och 63. Med samma uppläggning och typografi som Meurers upplaga från 1637. Notttrycket är utfört med samma nottyper som 1637 men är helt omgjort, vilket framgår bland annat av utfyllnadslinjerna mellan nottyperna.

9. HERING, E. **Husdjurens physiologi**. Läran om husdjurens friska tillstånd, med bifogade anmärkningar öfver de sjuklige afvikelserne. Öfversättning af H. G. Carlberg. Skara, P. Hedenius, 1837. 8:o. (2), 347 s. Samtida något nött violett marmorerat pappbd med blank och blekt rygg som har aningen nötta falsar. Blåstänkta snitt. Enstaka små lagerfläckar. Några tumavtryck på s. 103-05, några svaga fuktfläckar och lite lagerfläckig på de sista sidorna. Med Dan Korn's namnteckning daterad 1993. ★600

Hebbe Den svenska lantbrukslitteraturen 1928. Lundstedt Sveriges periodiska litteratur 1118. Utkom som n:o 2 i "Archiv för hästvänner och landthushållare. Andra afdelningen" med L. Tidén som utgivare. 1848 utgavs även på svenska Herings "Husdjurens sjukdomar".

10. JÖRGENSEN, C. J. F. **Afhandling om proportioner af rundhult och segel till handelsfartyg**. Utgifven. Hufvudsakligast till navigationsskolornas i landet tjenst. Åbo, J. W. Lilljas boktryckeri, 1863. 4:o. 55 s. & 5 utvikbara litograferade plr. Marmorerat pappbd från senare delen av 1900-talet utan titeletikett. Det gula tryckta omslaget medbundet men med tejp förstärkta kanter. Oskuren inlaga. Fuktfläckar överst i inre marginalen, likaså en fuktfläck nederst i den inre marginalen fram till s. 20. En svag fuktfläck på plansch III. Plansch IV med tejpplagningar och plansch V med en liten fuktfläck och tejpplagningar. ★400

Carl Johan Frederik Jörgensen (1813-72) var skeppsbyggmästare i Åbo, född i Köpenhamn.

11. LAURELIUS, O. **Speculum religionis**. Religions-spegel/ hwar uthi åtskildnan/ emellan vår sanna prophetiska och apostoliska lära/ och the papistiske så ock calviniske wilfarelser/ klarligen kan beskodhas. Ther brede widh beskriwewes atheismus, hwilken ingen religion achtar/ medh en appendice, som uthwijsar genom hwad medhel/ wij kunnom behålla itt rolighit tilstånd/ uthi vår reena och sanna religion. (Västerås), E. Lauringer, 1655. 8:o. (16), 528 s. Titelsidan med typografiskt ramverk. Nött och mycket solkigt och bruntonat samtida pergamentband. Titelbladet med många små bläckfläckar. Fuktrand i yttre marginalen på s. 1-16 och några övriga fuktränder i marginalerna. Spridda fläckar av olika slag och dessutom några solkigheter i nedre hörnet. Många samtida understrykningar och några marginalnoteringar. Pärmarnas insidor med flera delvis överstrukna gamla anteckningar. Titelbladet

med Laurentius Ternerus namnteckning daterad 1691 och ägartillskrifterna Bergenholtz [?] och Cronander. Pärmens insida även med G. O. Adelborgs kollationeringsanteckningar i blyerts, troligen för Björck & Börjessons katalog 442 enligt en bifogad pappersremsa. ★6000

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 503, noten. Med errata på s. 432, därefter vidtar ett "Supplementum". Denna variant finns enligt Collijn bara i Linköpings stiftsbibliotek, men numera även på Kungliga biblioteket. Laurentius Ternerus (1635-1713) var vid denna tid kyrkoherde i Vrigstad i Småland. Han kom från Femsjö och var i barndomen stum. Föräldrarna lovade att han skulle bli präst ifall han fick talförmåga. Han studerade både i Åbo och Uppsala.

12. LESS, G. **Den christna religionens sanning.** Efter en af de senare och fullständigaste uplagor öfversatt. Sthlm, J. G. Lange, 1778. 8:o. (12),XCII,680 s. Fint samtida marmorerad skinnbd med upphöjda bind och vacker rikt guldornerad rygg samt mörkröd titeletikett av marokäng. Röda snitt. Pärmarna med repor och ytliga sprickor. Enstaka lager- och småfläckar, t.ex. en liten fläck i övre marginalen på s. 115-32. Rostfläck i övre hörnet på s. 662. En maskinskriven kataloglapp med utförliga anteckningar löst bilagd. Det graverade porträttet saknas. ★1000

Översättning av Olof Rönigk. "Ett intressant och på sin tid mycket berömt arbete" säger kataloglappen som också upplyser att skriften är inköpt på Bokauktionskammaren 1963 för 35 kr + avgift vid auktionen över Carl Björkmans bibliotek.

13. (MANDERSTRÖM, C.) **Mina poëtiska arbeten.** Sthlm, Kongl. tryckeriet, 1788. 8:o. Grav. porträtt,(10),XX,(4),308,(2 blanka) s. Graverad vinjett på titelbladet. Ljusbrunt trevligt hfrbd från 1800-talets slut med linjer i guld och svart samt guldpresade meanderslingor på ryggen samt röd titeletikett (Alfred Lundin, Sthlm). Röd- och blåmarmorerade snitt. Lätt nötta falsar och titeletiketten med minimal skada. Litet bortrivet hörn på s. 141-42. En obetydlig fuktfläck i marginalen på s. 195. Senare blyertsanteckning på s. 198. Med Axel Abramsons exlibris och hans stpl "AA" på porträttets baksida. Bra ex. ★1350

Klemming Sveriges dramatiska litteratur s. 93 för "Caesars död" av Voltaire, som Manderström översatte. Manderströms porträtt är graverat av J. F. Martin, som även graverat vinjetten. Allt som utkom, några få exemplar har en uppgift om första delen på titelbladet där vinjetten normalt sitter. Bland innehållet märks "Nyårs-önskan til Badin", "De fem sinnen, saga", "Reglor för Campiospelet", "Logogryphe på namnet Gripsholm", "Prologue til parodien Casper och Dorothea", "En visitant le tombeau de feu m:r Dalin" och

"In vitam Christophori Polhem" samt en rad översättningar efter bland andra Berquin, Horatius, Propertius, Racine, Sannazar, Theokritos, Thomas, Voiture och Voltaire samt Dionysius Catonis "Disticha". Anteckningen på s. 198 berättar att "Vagg-visa af en sörjande moder, som blifvit öfvergifven af sin älskare" publicerades i "Stockholms posten" nr 183, 1783. Grosshandlaren Axel Abramson (1855-1914) hade en fin boksamling som bland annat innehöll vitterhet, dramatik, litteratur- och teaterhistoria. Hans stora samling av svensk dramatisk litteratur tvingades hans sälja på auktion 1897.

14. (SACHS, M.) **Arcana annuli pronubi**, een fästningarings hemligheter/ nytta och bemärckelse/ uthi xxv capitel författat. Uthi huilke korteligen förhandlat warder/ hwadh för lärdom och underwijszning ther aff tagha skole/ alle the som uthi echteskap sammanboo/ så wäl som alle the sigh ther til achta at begifwa/ uthaff gudz ord förklarar/ och medh många sköne historier och lijknelser stadfastat. Förswenskadt aff Torstenio Johan. Sthlm, I. Meurer, 1650. 12:o. A12-T12 = (456) s. Tagen ur band och insatt i ett marmorerat pappomslag från 1900-talet. Ryggen blekt och med några småskador. Det solkiga titelbladet lagat överst och uppfodrat på tunn väv, vilket medfört att texten är lite svårläst. Ganska bruntonad i början, sannolikt på grund av gammal fuktskada. Sporadiska fuktfläckar och enstaka revor. Snävt skuren i övre marginalen på sina håll. ★2000

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 814. Översatt av Torstenius Johannis och med en bröllopslyckönskingsvers på slutet som är författad av honom. Originalen, "Arcana annuli pronubi, d.i. Geheimnis und bedeutung des ehelichen Traw Ringes", utkom första gången 1588. Tidigare svenska upplagor trycktes 1604, 1614 och 1642. Den tyska teologen Michael Sachs (1542-1618) översattes flitigt till svenska och nya upplagor av några av hans verk utkom fram till 1806.

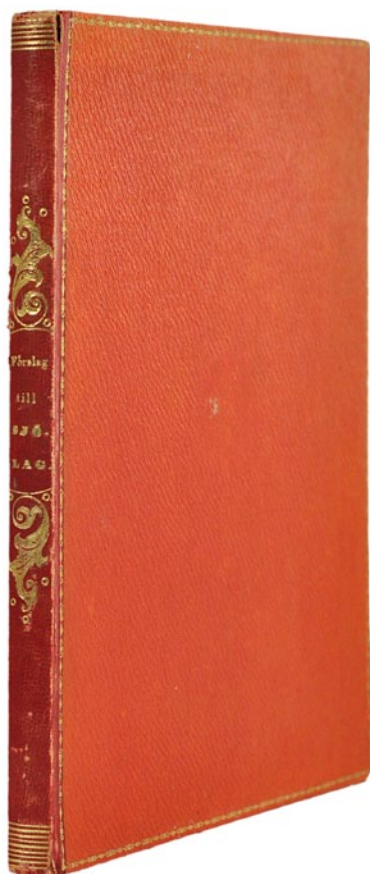

15. **Samlingar af nyttiga och nöjsamma anecdoter**. I-II. Göteborg, S. Norberg, 1797. 8:o. 414 + 416 s. Två trevliga men lätt nötta nära samtida hfrbd med vacker gulddekor inkluderande lyra och orange titeletiketter av glättad papp. Gula snitt. Ganska lagerfläckiga och ställvis med andra småfläckar och solk, främst i marginalerna. I andra delen är s. 327-30 loss. ★3000

Med sexhundra anekdoter, historiska och skämtsamma i en trevlig blandning. Här finns allt från "kejsarinnan Catharinas 1 i Ryssland papegoja" till "prof af engelsmännernes mod at dö".

16. **Sjö lagh** som then stormächtigste konung och herre herr Carl then elffte, Sweriges, Giöthes och Wändes konung, &c. åhr 1667 hafwer låtit författa, af trycket utgå och publicera. Efter mångens begäran af nyo omtryckt, medh förökning af åtskillige kongl. may:tz stadgar och förordningar. Sthlm, Kongl. tryckeriet, 1785. Högsmal-12:o. (18), 246 s. Samtida hårt nött hfrbd i kvartoformat med upphöjda bind, spår av guldornering och grön titeletikett i glättad papp. Röda snitt. Sprucken i pärmarnas ytterfalsar och med defekt ryggsinn upp- och nedtill. Ryggens dekor nästan helt bortnött och titeletiketten skadad. Litet rosthål i s. (9-10). Sjölagen, som är tryckt i duodecimo, har mycket fint fästs på skrivpapper i kvartoformat och i marginalerna återfinns ett stort antal prydliga samtida handskrivna tillägg. Med Jan Billows namnteckning daterad 1789, Joh. Aug. Södergrens daterad 1857 och Karl J. Bergströms. ★2500

Johan August Södergren (1813-91) var justitieombudsman och justitieråd. Landshövding Karl J. Bergström (1858-1937) var landshövding och en framstående boksamlare.

17. **Sjö-lags-kommittens förslag till sjö-lag** och reglemente för handels-sjöfarten. På kongl. maj:ts nådiga befallning till trycket befordrade. Sthlm, P. A. Norstedt & söner, 1847. 4:o. 100,1-49,(1) s. Elegant samtida mörkrött halvsaffianbd med fint guldornerad rygg och gula snitt. Smala guldpräglade pärmåbårder och rött strukturmonstrat pärmapper. Små nötningar i skinnet mot bakre falsen och främre pärmens aningen blekt upptill. Ren inlaga. Fint ex. ★1750

18. **Sjölag**; gifwen den 23 februari 1864. Jemte tillhörande författningar. Sthlm, A. L. Norman, 1864. 12:o. (4),223 s. Ngt nött samtida hfrbd med sparsamt guldornerad rygg. Ryggen med en fläck nedtill och främre pärmens med en liten mörk fläck nedtill. Lite bruntonad inlaga. Sidorna 204-06 helt loss. En anteckning på försättsbladet berättar att detta ex. har tillhört skeppet "Norden". ★450

Utgiven av J. A. Thurgren. Ersatte 1667 års sjölag.

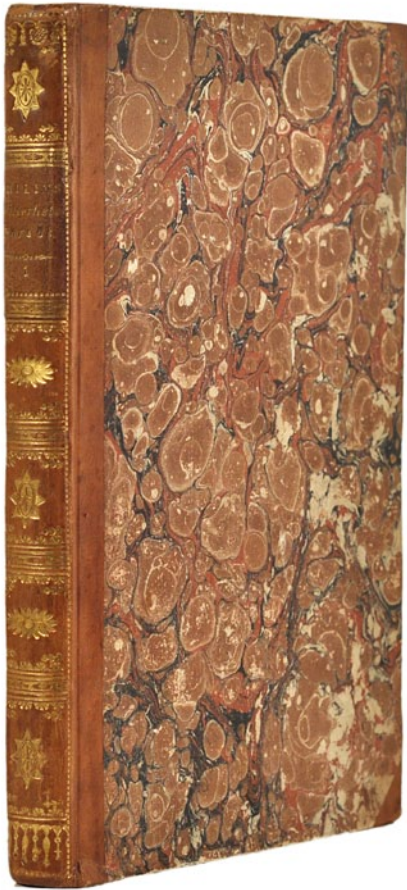
19. SPANGENBERG, J. **Apostlarnas gerningar**, medh een kårt utläggning för unga christna. Författade i frågor [...] anno Christi 1544. Utthålkade och utgångne aff Petro Iohannis Gotho Norcopensi. Rostock, C. Reusner, 1607. 8:o. 573,(2) s. Titelsidan tryckt i rött och svart och med tryckt ramverk. Samtida ngt nött och ganska solkigt pergamentbd. Röda snitt. Sprucken i pärmarnas ytterfalsar och den främre loss under vilken de medeltida manuskriptremsor av pergament syns som boken är häftad på. Bitvis lätt småfläckig. Titelbladet lite solkigt och med pappersförluster i yttermarginalen. Fuktrand i marginalen på s. 147. Fläck på s. 424-25. Med samtida anteckningar på frampärmens insida och några medbundna eftersättsblad, bland annat med ordspråk på svenska. Frampärmens insida dessutom med bortrivet stycke papper mitt på så att träpärmens tittar fram. Med Ericus Bened. Goth:s överstrukna namnteckning och L. Laurinus namnteckning på titelbladet samt Elisabeth Catharina Hiertstedts namnteckning på bakre pärmens insida. ★9000

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 864. VD17 28:718482Z vars kollationering saknar sista bladet med impressum då det enda registrerade exemplaret är defekt. Tryckt "medh uthtålkarens egna bekåstning". Med tryckt dedikation till Anna Trolle. Petrus Johannis Gothus (1536-1616) är en intressant gestalt i 1500-talets svenska kulturliv. Han var född i Norrköping och insjuknade 13 år gammal i den pestepidemi som 1549 drabbade Sverige. Han överlevde pesten, men fick i sviterna därav ena benet förstört och tvingades resten av sitt liv att gå med kryckor. Förmodligen var handikappet en bidragande orsak till att han fick ekonomisk hjälp för att kunna studera i Rostock. Där stannade han i många år, och när han i början av 1570-talet befann sig i ekonomiskt trångmål kom han på idén att använda sig av Rostocks skickliga boktryckare till att ge ut böcker för den svenska marknaden. Det blev inledningen till en omfattande utgivarverksamhet i luthersk anda av både egna arbeten och översättningar. Han var ingen aggressiv agitator som Abraham Angermannus, men han fick ändå med åren stor betydelse för spridandet av den lutherska ortodoxin. Han tycks ha haft goda kontakter med såväl hertig Karl, som Stockholms borgerskap, och han gav sammanlagt ut ett sextiotal böcker, vilka nästan i sig utgör ett eget samlarområde. För mer information om hans fascinerande liv, se Henrik Schücks uppsats i festskriften "Till Hugo Geber" 1913. Johann Spangenberg (1484-1550) var teolog och reformator. Möjligen har boken tillhört psalmförfattaren Laurentius Laurinus (1573-1655/56). Elisabeth Catharina Hiertstedt (1734-93) var gift med kvartermästaren Johan Dahlberg.

20. TEGNÉR, E. *Frithiofs saga*. Sthlm, H. A. Nordström, 1825. 8:o. Grav. titelblad, 167, (2) s. + TEGNÉR, E. *Axel*, en romans. Andra upplagan. Sthlm, H. A. Nordström, 1822. 8:o. 41 s. Något nött samtida hfrbd med rikt guldornerad rygg och senare röd respektive grön titeletikett. Gula svartstänkta pärmapper som även de är senare liksom pappret på pärmarnas insidor och för- och eftersättsblad. Nagg överst på ryggen och bakre falsen med en stor spricka de nedersta fyra centimetrarna. Det graverade titelbladet till "Frithiofs saga" med svaga diagonala solkspår på grund av dåligt avtorkad kopparplåt. Smutstitelbladet med lagad reva nedtill. Enstaka lager- och småfläckar, t.ex. lite solk på s. 72, en samling lagerfläckar i hörnen på s. 89-94, liten bläckfläck i marginalen på s. 139-40 och en liten fuktrand på s. 159-62. "Axel" med revor i nedre marginalen på s. 3-8 och 15-16 samt en tilltagande fläck i övre hörnet på s. 35-41. Med Otto von Feilitzens namnteckning och M. von Feilitzens på Åkerstad exlibris. ★4000

Första upplagan av "Frithiofs saga" komplett med både smutstitelblad och rättelseblad. Andra upplagan utkom redan samma år. Första upplagan av "Axel" trycktes i Lund samma år 1822. Med en inledande hyllningsvers till Leopold. "Axel" tillhör, enligt Schück, Tegnérsvagare dikter, men den vann i sin samtid stor beundran. Palmblad kritiserade den dock i "Svensk literatur-tidning", en kritik som Tegnér betraktade som ännu ett orättvist angrepp på hans person från den nya skolan.

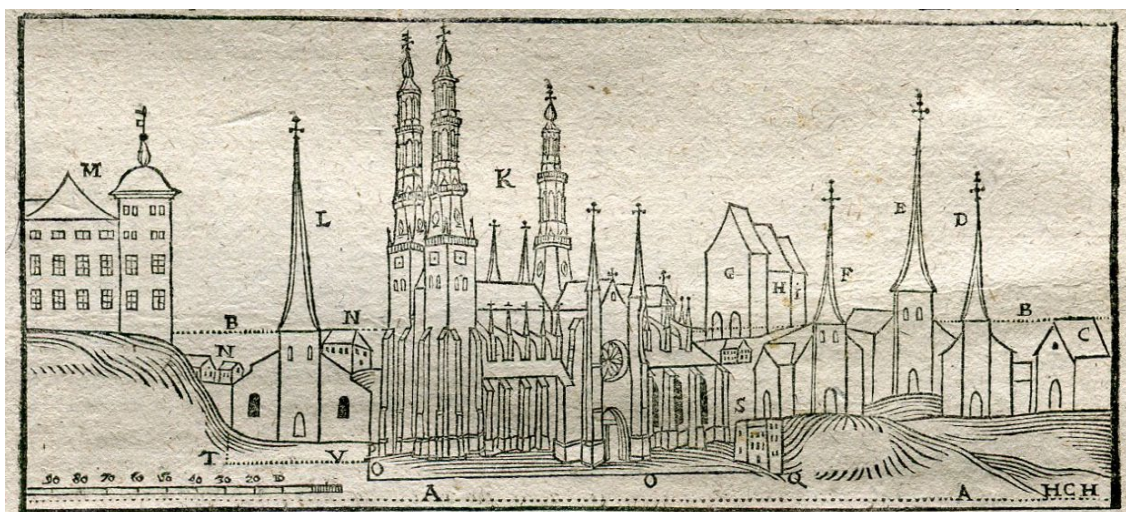

21. WALLIN, J. O. *Vitterhets-försök*. I. Sthlm, F. B. Nestius, 1821. 8:o. (12), 242, (2) s. Fint, lätt nött samtida hfrbd med elegant guldornerad rygg och titeletikett i glättad papp. Försättsbladet snyggt förnyat i början av 1900-talet. Bra inlaga med enstaka lager- och småfläckar. På s. 196 och 215 finns diskreta sentida blyertsanteckningar om vilka nummer i "Stockholms posten" dikterna ursprungligen publicerades i. Försättsbladet med Sten och Brita Westerbergs blindstpl. Från Beatelund. *900

Allt som utkom. Tryckt på bokhandlaren A. Wiborgs förlag och på det avslutande bladet görs reklam för andra skrifter som finns till salu i dennes bokhandel. Bland Wallins många tillfällighetsdikter märks en riktad till Amalia von Helvig och en annan till Storkyrkoförsamlingen.

22. VERELIUS, O. *Notæ in epistolam defensoriam clariss. viri dn. Joannis Schefferi argentoratensis de situ & vocabulo Upsaliæ anuo [sic] MDCLXXVII, mense julio scriptæ, & per professores binos ipsi oblatae*. Uppsala, H. Curio, 1681. Folio. (2), 19, (1) s. Med en Uppsalavy i träsnitt på s. 4. Tagen ur band och lite lös i häftningen på sina håll. Vikta hörn i början. Bra ex. *2000

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 961. Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 350: "skriften är nu för tiden nog sälsynt". Verelius sista svarsskrift i striden med Schefferus. Magnus Gabriel De la Gardie förbjöd dess tryckande 1677 och den utgavs först efter Schefferus död. Upplagan konfiskerades nästan omedelbart och förseglades. En stor del av upplagan förstördes i branden 1702 och återstoden såldes 1721.

23. WITT, G. C. Den del af ”Praktisk och theoretisk handledning i skeppsbyggeri”, som utgör lärokurs i navigations-skolorna. Ny upplaga med rättelser och ändringar af det som är föråldradt i den förra. Härnösand, J. A. Johansson, 1872. 8:o. 125,(3 blanka) s. & 4 utvikbara litograferade plr. Samtida enkelt hfrbd med guldlinjerad rygg, vilken är hårt nött och har en spricka i främre ytterfalsen. Inlagan bruntonad fram till s. 32 samt från s. 105 och framåt. En fuktfläck på s. 91. Den fjärde planschen lätt bruntonad. Med Kurt Victorins namnteckning. ★1750

Första upplagan utkom 1857-58.

24. VOLTAIRE, (F. M. A. de). Den babyloniska prinsessan. Skämtsam kärleks-saga. Förswenskad af den comiske auctorn. Sthlm, J. C. Holmberg, 1786. 8:o. (2), 116 s. Bra brunt stänkdekorerat pappbd med svart titeletikett (Johanna Røjgård). Delvis med fuktrand. Titelbladet och s. 2 med gamla lagningar nedtill i inre marginalen. Några lite tråkiga fläckar i övre marginalen på s. 44-51, 83-86 och 91-92. ★3000

Första svenska översättningen. Originalen, ”La princesse de Babylone”, utkom 1768.

Diese Melodie ist aus dem H. Crügers Gesangbuch genommen; und vor der Gedicht geungen worden.
ARIA.
Von 5. eine Singstimme 3 Viol di Gamb: nebst dem Basso Continuo.

Der großer Gott du lebens Hüth/ nach dem mein Herr so sehrlich büßst

Viol di Gamb: 1.
Viol di Gamb: 2.
Viol di Gamb: 3.

fondamento

25. [Wrangel] VULTEJUS, J. Här är oroo/ i döden roo/ och hwijla følger upå möda/ ther finna wij vår deel och boo/ när wij upstå ifrå the döda. Förestält uthi een christelig predikan hwilken tå kongl. may:tz höghbetrodde man/ råd/ rijkz marsk och general feldtherre/ president uthi kongl. Krijgz collegio, general gouverneur öfwer Pommern/ cantzler widh academien uthi Grijpzwald/ så och lagman i Upland. Then fordom höghwälborne herren/ herr Carl Gustaf VWrangel, grefwe til Silfwitzborg/ frijherre til Lindeberg och Lydenhoff/

herre til Skogklöster/ Bremer Vörden/ Wrangelsborg/ Spijker/ Rapin/ Ekebijhoff och Griipenberg. Medh stoor och wederbörligh solennitet wardt begrafwen närwarandes hans kongl. mayestät alles vår nådigste konung/ bägges theras may:ter våra allernådigsta drottningar/ samt förstlig/ grefflige och andra höge och nedrige ståndz personer/ af tå (på rijkzdagen) församblade rijkens-ständers deputerade til et myckit ansenligt och rart antal bleff hållen uthi Stockholm och kongl. Riddare kyrckia åhret 1680 the [sic] 21 september. Sthlm, H. G. Eberdt, 1681. Folio. (114) s. & 1 utvikbar tryckt tabell. Med nottryck i texten. Sannolikt samtida svart nött pappbd med en del repor i pärmappret. Infärgade svarta snitt. Enstaka småfläckar. De första sex sidorna med fuktrand närmast ryggen, vilken sedan ställvis återkommer i flera andra ark och mer utbrett på sista bladen. Den utvikbara tabellen ”Idea concionis” även med en samling fuktfläckar. En mindre rostfläck på blad L2. ★7500

Drees Deutschsprachige Gelegenheitsdichtung 459, 461, 464-65. Davidsson Studier rörande svenskt musiktryck före år 1750 nr 67. På slutet verser med egna titelblad: ”Helden-Ruhm” av signaturen ”M. D. M.”, ”Letzte Ehren Bedienung” av C. Haltzen, ”Inscriptio funebris” av J. C. Fritze och ”Der sehl. Seelen hertzliche Dancksagung [...] in einer Traur-Music” av signaturen ”alten Domestiquen Diener”. Den första av dessa ingår i likpredikans arksignatursvit, de övriga saknar arksignaturer. De två sista texterna med tryckta musiknoter med melodier hämtade från H. Crügers ”Gesangbuch”, den första i arrangemang för sång, tre viola da gamba och basso continuo i d-moll, den andra i c-moll för samma besättning med tillagd flöjtstämma.